

پیامبر اُمّی

بررسی مسئله خواندن و نوشتن پیامبر اکرم ﷺ
پیش از بعثت و پس از آن و پاسخ به شبهات

نوشته :

علیرضا کاوند بروجردی

انتشارات سمیع

۱۳۸۵

سرشناسه :	کاوند بروجردی
عنوان و پدیدآور :	پیامبر اُمّی: بررسی مسئله خواندن و نوشتن پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پیش از بعثت و پس از آن و پاسخ به شبهات / نوشته علیرضا کاوند بروجردی
مشخصات نشر :	تهران : سمیع، ۱۳۸۵.
مشخصات ظاهری :	۲۱۹ ص
شابک :	۹۶۴-۸۲۳۷-۳۸-۷
یادداشت :	فیبا
یادداشت :	کتابنامه به صورت زیر نویس.
عنوان دیگر :	بررسی مسئله خواندن و نوشتن پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله پیش از بعثت و پس از آن و پاسخ به شبهات.
موضوع :	محمد(ص)، پیامبر اسلام ، ۵۳ قبل از هجرت - ۱۱ ق . - - اهمیت.
رده بندی کنکوره :	۹۶۳/۲۲۱/۲۲۱ BP
رده بندی دیویی :	۲۹۷/۴۳
شماره کتابخانه ملی :	۴۱۷۳۹-۸۵

پیامبر اُمّی

نوشته : علیرضا کاوند بروجردی

شابک : ۹۶۴-۸۲۳۷-۳۸-۷

ناشر : انتشارات سمیع

نوبت چاپ : اول

اسفند - ۱۳۸۵

چاپ و لیتوگرافی : مبتکران

شمارگان : ۱۵۰۰ نسخه

تعداد صفحات : ۳۱۲ - وزیری

طرح جلد : حمید دربانی

بها : ۳۲۰۰ تومان

حقوق چاپ محفوظ است

مرکز پخش و انتشارات: شهرری - میدان نارنج - مجتمع نارنج

همراه - ۰۹۱۲۱۰۱۸۷۵۲ - ۰۹۱۲۴۷۶۲۲۳۰

تلفن: ۵۵۹۵۳۸۰۸ - تلفکس ۵۵۹۵۳۸۷۱

صندوق پستی : تهران - ۱۸۷۵۲ / ۳۵۴

پست الکترونی - E-mail : daralsamea@hotmail.com

daralsamea@yahoo.com

سپاس

اکنون که در سال مزین به نام مبارک و فرخنده پیامبر عظیم الشان اسلام حضرت محمد مصطفی ﷺ قرار داریم بر خود لازم می دانم تا از زحمات پدران و مادران پدر و مادر عزیزم - که سهمی بس سترگ در تکامل شخصیت بنده داشته اند - قدرانی و سپاسی فروتنانه به عمل آورم؛ این دو خادم آستان اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام که از فرهنگیان فرهیخته و دلسوز شهرستان بروجرد هستند دوران جوانی خویش را در طبق اخلاص گذارده و پای بنده ریخته اند تا به جایگاه کنونی خویش برسیم. به دستان این دو گوهر بوستان نبوی بوسه می زنم و امید آن دارم تا بتوانم حقشان را به گونه ای شایان ادا نموده و فرزند صالحی برایشان باشم.

پیکیده:

یکی از مباحث مهم درباره پیامبر اسلام حضرت محمد ﷺ مسئله «اُمّی» بودن و عدم توانایی ایشان بر خواندن و نوشتن می باشد. تاکنون تصوّر می شده که واژه «اُمّی» - به عنوان یکی از صفات پیامبر ﷺ - به معنای فرد ناتوان بر خواندن و نوشتن است، ولی در این تحقیق، سعی بر این شده تا معنای واژه «اُمّی» با استناد به کتب لغت عرب و نیز با استفاده از کتب تفسیر دو فرقه شیعه و اهل سنت تعیین گردد و به آراء و نظریات مطرح شده از سوی برخی متفکران و نیز دیدگاه مستشرقان، درخصوص معنای «اُمّی» و مسئله ناتوانی پیامبر ﷺ بر خواندن و نوشتن پرداخته و به شبهات مستشرقان پاسخ لازم داده شود. آنچه در فرجام این تحقیق خواهید دید آن است که «اُمّی» به معنای «فرد ناتوان بر خواندن و نوشتن» نیست، بلکه این واژه را یهودیان و سپس مسیحیان درباره فردی که از نظر دینی و نژادی به آنها منسوب نبوده به کار می برده اند و معنای این کلمه چیزی فرای «غیر اهل کتاب» نمی باشد؛ منظور اهل کتاب (یهودیان و مسیحیان) از فرد «اُمّی»، شخصی است که کتاب آسمانی بر او فروفرستاده نشده است و از این رو به «اهل کتاب» منتسب نمی باشد، در حالی که بر «اهل کتاب»، کتاب آسمانی نازل شده بود.

پس معنای «اُمّی» و جمع آن «اُمّیین» را باید در چارچوب فرهنگ دینی و اعتقادات یهودیان و مسیحیان فهم نمود. مسئله ناتوانی پیامبر ﷺ بر خواندن و نوشتن، بحثی دیگر است که ربطی به «اُمّی» بودن پیامبر ﷺ ندارد، زیرا پیامبر «اُمّی» یعنی پیامبری که به یهودیان و مسیحیان منسوب نیست. درباره مسئله خواندن و نوشتن پیامبر ﷺ باید گفت که ایشان، پیش از بعثت، بر خواندن و نوشتن توانا نبوده و هیچ چیزی نخوانده و ننوشته است و این مسئله، وحیانی بودن و اعجاز قرآن و نیز راستین بودن دعوت و نبوت ایشان را ثابت می کند و نشان می دهد که

پیامبر ﷺ هیچ حرفی از خود در این کتاب الهی وارد ننموده، بلکه تمام آیات و کلمات قرآن، از سوی خداوند تعالی فروفرستاده شده است؛ با این وجود، درباره دوران پس از بعثت، به نظر می‌رسد که پیامبر ﷺ، بر خواندن و نوشتن توانا شده و در مواردی نادر، فعل «خواندن» از ایشان سر زده است. از آنجا که پیامبر ﷺ - پیش از دوران بعثت - نزد هیچ استادی شاگردی نکرده، ولی پس از بعثت، به عنایت الهی، قادر بر خواندن و نوشتن شده و علوم فراوانی را فرا گرفته، می‌توان معجزه‌ای دیگر را برای ایشان ثابت نمود که این نیز نشان از حقایق دعوت و نبوت ایشان دارد.

کلیدواژه‌ها:

أمّ، اُمّی، اُمّیون، اُمّیین، اهل کتاب، غیر اهل کتاب، نوشتن، خواندن، درس‌ناخوانده، پیامبر

فهرست مطالب

۲۱	 مقدمه
۲۵	 کلیات تحقیق

فصل ۱: « اُمّی »؛ معناشناسی؛ پیشینه

۲۹	 ۱-۱- ریشه‌های واژه « اُمّی »
۲۹	 ۱-۱-۱- واژه « اُمّ »
۳۱	 نتیجه
۳۲	 ۱-۲-۱- واژه « اُمّه »
۳۴	 نتیجه
۳۴	 ۲-۱- « اُمّی » در لغت
۳۵	 نتیجه
۳۶	 ۳-۱- « اُمّی » در اصطلاح
۳۸	 نتیجه
۳۹	 تحلیل و نقد

فصل ۲: « اُمّی » در آیات و روایات

۴۵	 ۱-۲- « اُمّی » بودن پیامبر ﷺ در آیات قرآن
۴۷	 ۱-۱-۲- آیه اول
۴۷	 ۱-۱-۱-۲- تفاسیر شیعه
۵۲	 نتیجه
۵۴	 ۲-۱-۱-۲- تفاسیر اهل سنت
۶۲	 نتیجه
۶۳	 ۳-۱-۱-۲- تحلیل و نقد نتایج حاصل از تفاسیر شیعه و اهل سنت
۶۷	 ۲-۱-۲- آیه دوم
۶۷	 ۱-۲-۱-۲- تفاسیر شیعه

۶۹	نتیجه.....
۷۰	۱-۲-۲- تفاسیر اهل سنت.....
۷۲	نتیجه.....
۷۳	۱-۲-۳- تحلیل و نقد نتایج حاصل از تفاسیر شیعه و اهل سنت.....
۷۴	۱-۲-۳- آیه سوم.....
۷۴	۱-۲-۱- تفاسیر شیعه.....
۷۶	نتیجه.....
۷۷	۱-۲-۲- تفاسیر اهل سنت.....
۷۹	نتیجه.....
۸۰	۱-۲-۳- تحلیل و نقد نتایج حاصل از تفاسیر شیعه و اهل سنت.....
۸۲	۱-۲-۴- آیه چهارم.....
۸۲	۱-۲-۱- تفاسیر شیعه.....
۸۵	نتیجه.....
۸۶	۱-۲-۲- تفاسیر اهل سنت.....
۹۰	نتیجه.....
۹۳	۱-۲-۳- تحلیل و نقد نتایج حاصل از تفاسیر شیعه و اهل سنت.....
۹۶	۱-۲-۵- آیه پنجم.....
۹۶	۱-۲-۶- آیه ششم.....
۹۷	۱-۲-۱- تفاسیر شیعه.....
۱۰۱	نتیجه.....
۱۰۲	۱-۲-۲- تفاسیر اهل سنت.....
۱۰۸	نتیجه.....
۱۱۰	۱-۲-۳- تحلیل و نقد نتایج حاصل از تفاسیر شیعه و اهل سنت.....
۱۱۳	۱-۲-۷- آیه هفتم.....
۱۱۳	۱-۲-۱- تفاسیر شیعه.....
۱۱۷	نتیجه.....
۱۱۸	۱-۲-۷- تفاسیر اهل سنت.....
۱۲۲	نتیجه.....

۱۲۵	۲-۱-۳- تحلیل و نقد نتایج حاصل از تفاسیر شیعه و اهل سنت
۱۲۷	۲-۱-۸- آیه هشتم:
۱۲۷	۲-۱-۸- تفاسیر شیعه
۱۳۰	نتیجه
۱۳۱	۲-۱-۲- تفاسیر اهل سنت
۱۳۵	نتیجه
۱۳۷	۲-۱-۳- تحلیل و نقد نتایج حاصل از تفاسیر شیعه و اهل سنت
۱۳۹	نتیجه حاصل از تحلیل آیات
۱۳۹	آیه اوّل
۱۳۹	آیه دوّم
۱۴۰	آیه سوّم
۱۴۰	آیه چهارم
۱۴۰	آیه پنجم
۱۴۰	آیه ششم
۱۴۱	آیه هفتم
۱۴۱	آیه هشتم
۱۴۲	۲-۲- « اُمّی » بودن پیامبر ﷺ در روایات
۱۴۳	روایت اوّل
۱۴۳	توضیح
۱۴۳	روایت دوّم
۱۴۳	توضیح
۱۴۴	روایت سوّم
۱۴۵	توضیح
۱۴۵	روایت چهارم
۱۴۶	توضیح
۱۴۶	روایت پنجم
۱۴۷	توضیح
۱۴۷	روایت ششم

۱۴۸	 توضیح
۱۴۸	 روایت هفتم
۱۴۸	 توضیح
۱۴۹	 روایت هشتم
۱۵۰	 توضیح
۱۵۰	 روایت نهم
۱۵۰	 توضیح
۱۵۱	 روایت دهم
۱۵۲	 توضیح
۱۵۲	 روایت یازدهم
۱۵۳	 توضیح
۱۵۳	 روایت دوازدهم
۱۵۳	 توضیح
۱۵۳	 روایت سیزدهم
۱۵۴	 توضیح
۱۵۴	 روایت چهاردهم
۱۵۴	 توضیح
۱۵۴	 روایت پانزدهم
۱۵۴	 توضیح
۱۵۵	 روایت شانزدهم
۱۵۵	 توضیح
۱۵۵	 روایت هفدهم
۱۵۶	 توضیح
۱۵۶	 روایت هجدهم
۱۵۶	 توضیح
۱۵۶	 روایت نوزدهم
۱۵۶	 توضیح
۱۵۶	 روایت بیستم

۱۵۷	 توضیح
۱۵۷	 روایت بیست و یکم
۱۵۷	 توضیح
۱۵۷	 روایت بیست و دوم
۱۵۷	 توضیح
۱۵۷	 روایت بیست و سوم
۱۵۹	 توضیح
۱۶۰	 روایت بیست و چهارم
۱۶۰	 توضیح
۱۶۱	 روایت بیست و پنجم
۱۶۳	 توضیح
۱۶۴	 روایت بیست و ششم
۱۶۴	 توضیح
۱۶۵	 روایت بیست و هفتم
۱۶۶	 توضیح
۱۶۷	 روایت بیست و هشتم
۱۶۸	 توضیح
۱۶۸	 تحلیل روایات
۱۹۵	 نتیجه حاصل از تحلیل روایات
۱۹۶	 نتیجه نهایی حاصل از تحلیل آیات و روایات

فصل ۳: نظریات و دیدگاه‌ها

۲۰۳	 ۳-۱. سه نظریه پیرامون معنای اصطلاح «أُمّی»
۲۰۳	 ۱- فردی که درس‌نخوانده و ناآشنا به خواندن و نوشتن می‌باشد
۲۰۴	 ۲- فردی که منسوب به «أُمّ القُری» (شهر مکه) است
۲۰۵	 ۳- فردی که کتاب آسمانی براو نازل نشده و جزء «غیر اهل کتاب» می‌باشد
۲۰۵	 نقد و بررسی این سه نظریه
۲۰۶	 ۳-۲. آرای برخی از متفکران مسلمان

۲۰۶	۱- ابوالولید باجی مالکی.....
۲۰۷	نقد و بررسی
۲۰۷	۲- ابوذر عبد بن احمد هروی.....
۲۰۷	نقد و بررسی
۲۰۷	۳- ابوالفتح نیشابوری.....
۲۰۸	نقد و بررسی
۲۰۸	۴- ابومحمد بن مغوز.....
۲۰۸	نقد و بررسی
۲۰۸	۵- قاضی ابوجعفر سمنانی.....
۲۰۸	نقد و بررسی
۲۰۹	۶- قاضی عیاض.....
۲۰۹	نقد و بررسی
۲۰۹	۷- برخی از علمای آفریقا و سیسیل.....
۲۰۹	نقد و بررسی
۲۱۰	۸- سید مرتضی
۲۱۱	نقد و بررسی
۲۱۲	۹- شیخ طوسی.....
۲۱۳	نقد و بررسی
۲۱۴	۱۰- شیخ مفید.....
۲۱۴	نقد و بررسی
۲۱۵	۱۱- علامه مجلسی.....
۲۱۵	نقد و بررسی
۲۱۶	۱۲- شیخ محمد عبده.....
۲۱۶	نقد و بررسی
۲۱۶	۱۳- سید قطب.....
۲۱۷	نقد و بررسی
۲۱۷	۱۴- منوچهر بزرگمهر.....
۲۱۸	نقد و بررسی

۲۱۹	 ۱۵- شهید صدر
۲۱۹	 نقد و بررسی
۲۱۹	 ۱۶- عبداللطیف هندی
۲۱۹	 نقد و بررسی
۲۲۳	 ۱۷- شهید مطهری
۲۲۴	 نقد و بررسی
۲۲۴	 ۱۸- علی شریعتی
۲۲۶	 نقد و بررسی
۲۲۷	 ۱۹- علامه طباطبائی
۲۲۷	 نقد و بررسی
۲۲۸	 ۲۰- محمد تقی شریعتی
۲۲۸	 نقد و بررسی
۲۲۹	 ۲۱- آیت الله خویی
۲۳۰	 نقد و بررسی
۲۳۰	 ۲۲- سید جعفر مرتضی
۲۳۱	 نقد و بررسی
۲۳۱	 ۲۳- آیت الله مکارم شیرازی
۲۳۲	 نقد و بررسی
۲۳۲	 ۲۴- آیت الله معرفت
۲۳۳	 نقد و بررسی
۲۳۴	 ۳-۳- آرای مستشرقان
۲۳۴	 ۱- اسپرینگر
۲۳۵	 نقد و بررسی
۲۳۶	 ۲- نولدکه
۲۳۶	 نقد و بررسی
۲۳۶	 ۳- دورانت
۲۳۷	 نقد و بررسی
۲۳۷	 کارلایل

۲۳۸	 نقد و بررسی
۲۳۸	 ۵- لوبون
۲۳۸	 نقد و بررسی
۲۳۹	 ۶- دیون پوزت
۲۳۹	 نقد و بررسی
۲۴۰	 ۷- ویرژیل گیورگیو
۲۴۰	 نقد و بررسی
۲۴۲	 ۸- بلاشر
۲۴۳	 نقد و بررسی
۲۴۵	 ۹- مندور
۲۴۵	 نقد و بررسی
۲۴۶	 ۱۰- ویل
۲۴۶	 نقد و بررسی
۲۴۷	 ۱۱- مونتیو
۲۴۷	 نقد و بررسی
۲۴۸	 ۱۲- آماری
۲۴۸	 نقد و بررسی
۲۴۸	 ۱۳- کازیمرسکی
۲۴۸	 نقد و بررسی
۲۴۹	 ۱۴- لامنس
۲۴۹	 نقد و بررسی
۲۴۹	 ۱۵- وات
۲۴۹	 نقد و بررسی
۲۵۰	 ۱۶- آرمسترانگ
۲۵۰	 نقد و بررسی
۲۵۱	 ۱۷- هنری دی کاستری
۲۵۱	 نقد و بررسی
۲۵۲	 ۱۸- گیپ

۲۵۲	 نقد و بررسی
۲۵۲	 ۱۹- لوئیس
۲۵۲	 نقد و بررسی

فصل ۴: شبیهات پیرامون وحیانی بودن قرآن و درس ناخوانده بودن پیامبر ﷺ

۲۵۷	 ۱-۴- شبیهه اول
۲۵۷	 ۱-۱-۴- تقریر شبیهه
۲۵۸	 ۲-۱-۴- پاسخ شبیهه
۲۶۱	 ۳-۱-۴- شهادت خاورشناسان بر وحیانی بودن قرآن
۲۶۲	 ۱- دکتر «شبس»
۲۶۲	 ۲- «لوبلوا»
۲۶۲	 ۳- دکتر «لورا ویشیا واگلیری»
۲۶۳	 ۴- دکتر «ماردریل»
۲۶۳	 ۵- «مری گلیرود دورمن»
۲۶۳	 ۲-۴- شبیهه دوم
۲۶۴	 ۱-۲-۴- تقریر شبیهه
۲۶۴	 ۲-۲-۴- پاسخ شبیهه
۲۶۸	 ۳-۴- شبیهه سوم
۲۶۹	 ۱-۳-۴- تقریر شبیهه
۲۶۹	 ۲-۳-۴- پاسخ شبیهه
۲۷۲	 ۴-۴- شبیهه چهارم
۲۷۲	 ۱-۴-۴- تقریر شبیهه
۲۷۳	 ۲-۴-۴- پاسخ شبیهه
۲۷۵	 ۵-۴- شبیهه پنجم
۲۷۵	 ۱-۵-۴- تقریر شبیهه
۲۷۶	 ۲-۵-۴- پاسخ شبیهه
۲۸۰	 ۶-۴- شبیهه ششم
۲۸۰	 ۱-۶-۴- تقریر شبیهه

۲۸۰	 ۴-۲۶- پاسخ شبهه
۲۸۴	 نتیجه
۲۸۵	 نتیجه نهایی
۲۹۱	 کتاب نامه
۳۰۷	 خلاصه عربی

www.ketab.ir

مقدمه

ناگفته خود پیداست که خداوند سبحان برای هدایت بشر، در هر عصر و نسل، برنامه‌های داشته و از رهگذر آن برنامه، انسانها توانسته اند مراتب و مدارج کمال را، یک به یک، طی کنند و به سعادت و کمال نهایی خویش که همان زیستن ابدی در مقام قرب الهی است نائل گردند. برای رسیدن به این مقام باید به آن تقرّب جست؛ یعنی طی طریق نمود و منازل و مقامات را، یکی پس از دیگری پشت سر نهاد. هرچند انسان‌ها در نهاد و سرشت خود خداجویند و در عمیق‌ترین لایه‌های وجودیشان نسیم رحمانی در وزش است، اما خود آنها به طور معمول از این غوغایی که در فطرتشان برپاست آگاه و مطلع نیستند و گاه تا آخرین دقایق زندگی در این دنیای مادی، این‌چنین‌اند و خداوند در آخرین مرحله هدایت، با مرگ، پرده از هویت ازلّی آنها برمی‌دارد و این چیزی جز سنتی الهی نیست که از آغاز آفرینش تا روز قیامت همچنان جاری و مانا است. خداوند تعالی برای اینکه انسان‌ها را از خواب غفلت و نسیان بیدار کند، فطرت مدفون شده آنان را برایشان مکشوف سازد و هویت اصلی آنها را به ایشان بازشناساند، آن برنامه هدایت را- که از پیش طراحی شده- از طریق رسولان و انبیای خویش برای بشریت فرو فرستاده و آن پیام‌آوران را مجهّز به سلاح معجزه نموده است، تا هم انسان‌ها در شناخت این فرستادگان دچار اشتباه و تردید نشوند و هم حجت بر بندگان تمام گردد و راهی برای عذرتراشی و بهانه‌گیری بیماردلان باقی نماند. تمام انبیای الهی معجزه داشته‌اند و از طریق آن، هم صدق نبوت خویش را اثبات نموده‌اند و هم وحیانی بودن آموزه‌ها و تعالیم خویش را به ثبوت رسانده‌اند. پس معجزه، کارکردی دو سویه برای یک رسول الهی دارد که هم به صدق نبوت و هم به صدق برنامه هدایت او می‌انجامد. در میان انبیای الهی، آخرین پیام‌آور، حضرت محمد مصطفی ﷺ می‌باشد. او که

ختم جریان تاریخی ارسال رسولان می باشد، معجزه های گوناگونی داشته و از طریق آنها صدق دعوت و نبوت و صدق وحیانی بودن کتاب خویش را، بارها و بارها، به اثبات رسانیده است. شاید بتوان گفت که بزرگترین معجزه پیامبر ما حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله، آوردن قرآن کریم می باشد؛ کتابی که همگان را به هم آورد می طلبد و از مدعیان عرصه علم و ادب و خدایان زبان و ادبیات عرب و هر زبان و ادبیات دیگری می خواهد که یک آیه مانند آیات آن بیاورند و توانایی خویش را در این زمینه بیازمایند؛ ولی در نهایت، هیچ کس نتوانست، نمی تواند و نخواهد توانست که آیه ای هم ردیف آن آیات گوهر بار آسمانی بیاورد، زیرا نه لفظ آن از بشر است و نه معنای آن. این اعجاز بیانی قرآن زمانی نمود بیشتری پیدا می کند که آیات اعجاز آمیز آن، بر زبان فردی درس ناخوانده و استاد ندیده رانده شود و اندک اندک، از دهان او به بیرون تراوش کند. هیچ عقل سلیمی این را بر نمی تابد که فردی بی سواد و ناتوان بر خواندن و نوشتن، بتواند این آیات و معارف والا را بر زبان جاری سازد؛ بنابراین بر چسبی جز «اعجاز» نمی توان بر بالای صفحه ملکوتی قرآن زد و این فرد را نمی توان جز رسول الهی نامید.

از زمان ظهور دین اسلام و مبعوث گشتن حضرت محمد صلی الله علیه و آله - صاحب این دین بزرگ آسمانی - تاکنون، افراد زیادی پیرامون زوایای گوناگون شخصیت حضرت رسول اکرم صلی الله علیه و آله و ویژگی ها و خصوصیت های ایشان - به عنوان یک رسول الهی - سخن گفته و نظر داده اند که بزرگ ترین آنها، ائمه معصومین علیهم السلام هستند؛ این انوار الهی که هر یک حامل زاویه ای از زوایای وجودی پیامبر اسلام صلی الله علیه و آله هستند، در کلام خویش، هر جا سخن از مقام بندگی می شده نام مبارک جد بزرگوارشان حضرت محمد صلی الله علیه و آله را بر زبان می آوردند؛ همو که در پایان نماز، هر روز بر او و ذریه اش سلام و درود می فرستیم و در آغازین فرازهای تشهد می خوانیم: «وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ» (و شهادت می دهم که محمد صلی الله علیه و آله بنده خداوند و فرستاده اوست)؛ گواهی می دهیم که او چون بنده بوده و مقام بندگی را، به معنای واقعی

خویش، از آن خود نموده، پس به مقام رسالت نائل آمده است؛ یعنی مقام رسالت در گرو مقام بندگی می‌باشد. از آنجا که گواهی بر بندگی و رسالت نبی مکرم اسلام حضرت محمد ﷺ، قرین گواهی بر یگانگی خداوند و بی‌انبار بودن اوست، پس نتیجه می‌شود که مهم‌ترین و بنیادی‌ترین مسئله، پس از اقرار و اعتراف به یگانگی خداوند عزوجل، اعتقاد به مقام رسالت حضرت رسول اکرم ﷺ و اقرار زبانی به آن می‌باشد. این خاتم پیام‌آوران و نگین رسولان، در دوران پیش از بعثت، بر خواندن و نوشتن توانایی نداشته و نزد هیچ استادی - به جهت فراگیری دانش از او - زانوی تعلّم نزده است. این مسئله موجب شده تا قرآن کریم معجزه‌ای فرای تمام معجزه‌ها و خرق عادت‌ها باشد، ولی با تأسف فراوان باید گفت که از زمان بعثت ایشان تاکنون، افرادی پیدا شده‌اند و با اغراض و مقاصد گوناگون - که بیشینه آن، شیطانی و نفسانی بوده - تلاش نموده‌اند تا برای پیامبر ﷺ - پیش از بعثت - توانایی خواندن و نوشتن قائل شوند و از این رهگذر، ایشان را به استفاده از کتب پیشینیان، در جهت گردآوری آیات قرآن، متهم سازند تا شاید بتوانند مقام وحیانی و آسمانی قرآن را زیر سؤال ببرند و در راستین بودن نبوت ایشان تردید ایجاد نمایند و تشکیک کنند؛ بیشترین سهم در زمینه این شبهه‌افکنی‌ها، از آن خاورشناسان است که گاه با پژوهش‌ها و تحقیقات ناقص و نابارور خود، زمینه را برای دیگران گشوده‌اند تا آنان به سهولت بتوانند در نبوت پیامبر ﷺ و مقام شامخ و آسمانی آیات قرآن، شبهه‌پراکنی کنند؛ این شبهات، بیشتر از طریق تردید و ایجاد شک در صحت معنای رایج واژه «اُمّی» - به عنوان یکی از صفات پیامبر ﷺ در قرآن - بوده است؛ معنایی که در طول قرن‌ها پس از نزول قرآن، برای این واژه رواج داشته و بسیاری از دانشمندان مسلمان و علمای زیادی از میان شیعه و اهل سنت، این معنا را برای واژه «اُمّی» برگزیده‌اند. طبق این معنای رایج، پیامبر «اُمّی» یعنی پیامبری که بر خواندن و نوشتن ناتوان است. باید بر این نکته تأکید کرد که هرچند برخی مستشرقان با تردید در این معنای رایج، سعی داشته‌اند تا برای پیامبر ﷺ - پیش از

بعثت - توانایی خواندن و نوشتن قائل شوند و از این رهگذر به مقاصد و آمال پلید و شوم خویش دست یازند، ولی انصاف آن است که تحقیقات و پژوهش‌های برخی از آنان، نکات جالب و ارزشمندی را به دست داده است؛ یکی از این موارد، تصحیح معنای اشتباه کلمه «اُمّی» - به عنوان یکی از صفات پیامبر ﷺ - می‌باشد؛ معنایی که مذت‌ها بر عرصه محافل و کانون‌های دینی و علمی سیطره افکنده و سایه انداخته بود و هیچ‌کس از نادرستی آن خبر نداشت؛ آن مستشرقان با مردود اعلام کردن معنای «فرد ناتوان بر خواندن و نوشتن» برای واژه «اُمّی» و اثبات معنای «غیراهل کتاب» (فردی که به یهودیان و مسیحیان منسوب نیست) برای این واژه، فصل جدیدی را در باب معنای «اُمّی» گشوده‌اند؛ البته این معنا، از سوی بسیاری از دانشمندان و اندیشوران مسلمان شیعه و اهل سنت، با مخالفت روبرو شد، زیرا آنان تصوّر می‌کردند که اگر این معنا برای واژه «اُمّی» در نظر گرفته شود، راه برای ایجاد خدشه در نبوت پیامبر ﷺ باز خواهد شد، به هر رو حرف حق را در خصوص معنای درست واژه «اُمّی» باید پذیرفت و از راهی دیگر در مقابل شبهات دشمنان ایستاد؛ این راه، همان استناد به آیات قرآن و روایات صادره از حضرات معصومین علیهم‌السلام است؛ از این رو، تحقیقی که در پیش رو دارید، بر آن است تا معنای واقعی واژه «اُمّی» و جمع آن «اُمّیون» و «اُمّیین» را مشخص سازد و بیان کند که آیا پیامبر ﷺ بر خواندن و نوشتن توانا بوده یا نبوده است؟ آیا توانایی ایشان، در تمام دوران‌های زندگی ایشان جریان داشته یا اینکه فقط دوره‌ای خاص را دربرمی‌گرفته است؟ آیا پیامبر ﷺ، در طول حیات شریف خویش، چیزی خوانده یا نوشته، یا اینکه نخوانده و ننوشته است؟

در این تحقیق، این پرسش‌ها و مسائلی از این دست مورد بحث قرار خواهد گرفت و امید است که وجود مقدّس، مبارک و ملکوتی حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، هدایت این تحقیق را به عهده گیرد و سگان دار کشتی آن باشد.